

На лінійці записати: чим необхідно збагатити свій ресурс, які якості необхідно вдосконалити, розвинути?

Обговорення:

- Які труднощі виникали при виконанні завдання?
- Від кого залежить досягнення поставленої мети?
- Хто чи що може вам допомогти у цьому?
- Чому навчила вас ця вправа?

Висновки. Психологічна культура є інтеграцією психологічних якостей, властивостей, навичок, вмінь і компетенцій педагога. Вона є результатом не лише соціалізації й освіти, але також особистісних зусиль щодо поєднання та гармонізації власних життєвих інтересів і потреб з інтересами навколишнього світу і соціуму, здатністю до самоуправління, саморегулювання, самоконтролю, рефлексії та досягання особистих цілей.

Високий рівень психологічної культури є одним із найбільш гармонійних психологічних утворень серед психолого-педагогічних характеристик педагога.

Психологічна культура відображає рівень психологічної зрілості особистості педагога, міру його людяності й толерантності. Психологічна культура забезпечує безпеку, гуманність і успішність різних форм взаємодії людей не тільки в системі «педагог – учень», але й «педагог – педагог», «педагог – громадськість», «педагог – сім'я», відсутність конфлікту із собою.

Виділення психологічної культури, як однієї з найважливіших складових професіоналізму педагога, зумовлене специфікою його педагогічної діяльності, спрямованої на формування особистості, здатної як сьогодні, так і у майбутньому відтворювати й збагачувати суспільство, формувати гармонійну особистість у комплексі інтелектуальних, професійних, морально-психологічних, соціальних якостей. Як відомо, соціально здорову особистість може виховати тільки педагог з високою психологічно культурою.

Список використаних джерел

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / [О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.]. 2-ге вид. К.: Каравела, 2007. 400 с.
2. Воронина О.А. Психологическая культура педагога. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://pedvesti.uvuo.ru/archive.html>
3. Гуревич П.С. Культурология. М.: Юнити, 2009. 327 с.
4. Зимняя И.А. Педагогическая психология. Логос, 2006. 384 с.
5. Психологія сім'ї : навчальний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія», «Початкова освіта» / Олена Горещька, Наталя Сердюк. Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2015. 216 с.

Сєрих Лариса Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри теорії і методики змісту освіти
Комунального закладу Сумський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВЗАЄМОДІІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ

Актуальність дослідження. У порівнянні з іншими факторами впливу на особистість – міжособистісне спілкування та взаємодія з іншими суб'єктами взаємодії, іншими інституціями, з мистецтвом, засобами масової інформації та ін., естетичне виховання підлітків відбувається більш ефективно завдяки організації спеціального організованого педагогічного процесу взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти та визначенню методологічних підходів до його функціонування. Актуальним дослідження взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти є компетентісний підхід,

завдяки якому створюються умови ефективного естетичного розвитку підлітків, їх акмеуспіху й самовдосконаленню.

Мета дослідження – розкрити особливості компетентнісного підходу у взаємодії закладів загальної середньої освіти в естетичному вихованні підлітків.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових праць О. Биковської, С. Гончаренка І. Єрмакова, В. Зарицької, І. Зимньої, І. Зязюна, Т. Кузьмич, Л. Масол, Н. Нічкало О. Овчарука, О. Пометун, О. Сухомлинської, А. Хуторського та інших дослідників дає підстави стверджувати, що ідея компетентнісної освіти, що виникла у 60-х роках ХХ століття в США, за наступний півстолітній період зазнала значних змін у питанні виокремлення сутнісних характеристик компетентностей, пошуку підходів до їх класифікації та відбору ключових компетентностей. Категорія «компетентність» виступає як одне з основних понять модернізації змісту сучасної освіти.

Сьогодні компетентнісний підхід є одним із найперспективніших підходів у педагогічній науці, що представляє такий вид змісту освіти, який не зводиться до знаньєво-орієнтаційного компонента, а передбачає оволодіння досвідом вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей; передбачає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток основних компетентностей особистості тобто здатності вирішувати завдання в різних сферах діяльності на базі теоретичних знань. З огляду на активізацію всіх сфер суспільного життя, потребують уваги функції закономірності, зміст та методика формування компетентностей у спеціально організованому педагогічному процесі взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Для виокремлення комплексу компетентностей особистості як суб'єкта естетичного виховання у процесі взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти звернемось до наукових праць, у яких трактується сутність поняття «компетентність», проте є доцільним не лише в науковому, а й прикладному аспекті.

У сучасних дослідженнях цей феномен тлумачиться як:

- сукупність знань, умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [2];

- характеризують багатоаспектність знань, їх різноманітність, артикульованість гнучкість, швидкість актуалізації, категоріальний характер, можливість використання в різноманітних ситуаціях, оволодіння процедурними знаннями, наявність інформації про власне знання [4];

- загальні, ключові або базові вміння, ключові кваліфікації (у Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи) і визначено поняття «компетентність» як здатність успішно задовольняти індивідуальні й соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання [8];

- семантично первинною категорією й представляє собою їх сукупність, систему певні знання;

- здатність керуватися набутими художніми знаннями та вміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній діяльності згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та власними духовно – світоглядними позиціями [5];

- автономна дія, інтерактивне використання засобів, уміння функціонувати в соціально гетерогенних групах [7];

- здатність особистості до ситуативної діяльності, коли набуті знання, навички, досвід і цінності актуалізуються в умінні приймати рішення і виконувати адекватні дії усвідомлюючи їх наслідки; здатність застосовувати знання й досвід у життєвих ситуаціях керуючись пріоритетністю цінностей;

- здатність самостійно вирішувати завдання, пов'язані з художнім сприйняттям та інтерпретацією творів мистецтва різних видів та жанрів та мистецтвом в різноманітних проявах художньої діяльності.

Поняття «компетентність педагога» вчені трактують через: здатність, готовність, знання; знання, вміння, навички, інтегративне особистісне утворення, характеристика, властивість [4], а також – багатофакторне явище, систему, результат, освітній феномен. Філософське поняття «феномена» Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає як «явище, єдине у своєму роді, взяте в його цілісності, в єдності з його сутністю й дане нам у досвіді, сприйняте органами чуттів» [1]. Поняття «ключові компетентності» співвідносяться з професійною освітою і визначаються як компетенції, доведені до певного рівня досконалості, що дозволяють досягати ефективних результатів у практичній діяльності [9, с. 55].

Дослідивши різноманітність поглядів науковців на зміст терміну «компетентність», зауважимо, що компетентність базується на комплексі знань, умінь, навичок, цінностей, ставлень та набутого досвіду, які дозволяють особистості ефективно діяти у різних сферах життя.

Дисципліни художньо-естетичного циклу мають спрямовуватися насамперед на формування такого статусного маркера особистості як «загальнокультурна компетентність», що має досить витончені якісні параметри й не може діагностуватися за допомогою традиційних показників рівнів освіти учнів («знання – уміння»).

Змінити зміст освіти й методи навчання та виховання недостатньо, необхідно перманентно коректувати й збагачувати стратегічні й тактичні цілі, вибудовувати новітні методикки й технології на основі компетентнісного підходу, відповідно до якого також змінювати критерії й процедури оцінювання результатів художнього навчання і виховання. У навчальній програмі «Мистецтво» (2012) визначено мету естетичного виховання засобами мистецтва – формування і розвиток в учнів ключових, міжпредметних і предметних компетенцій у процесі опанування художніх цінностей та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду. Формування діяльної компетентної особистості відбувається, коли зміст навчання формується «від результату» [5]. При цьому об'єктами перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти є основні компетентності: предметні мистецькі (зокрема інтерпретаційні та діяльно-творчі); міжпредметні естетичні (естетичні оцінки й ставлення); ключові (загальнокультурні, інформаційно-комунікативні, соціальні). Результатом формування системи особистісних художньо-естетичних цінностей і компетентностей – здатність естетично розвиненої особистості керуватися набутими художніми знаннями й уміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній практичній художньо-творчій діяльності згідно із загальнолюдськими естетичними цінностями, власним світоглядом та естетичними смаками [5].

Отже, художньо-естетичну компетентність підлітка визначаємо як цілісний, мотиваційно-рефлекторний художньо-естетичний комплекс, що дозволяє підлітку вільно оперувати художньо-естетичними компетенціями та досягати високих результатів у творчій діяльності, досягати акмеуспіху [6].

Застосування компетентнісного підходу в педагогічному (освітньому, виховному) процесі передбачає сприяння осмисленому використанню підлітками опанованих знань у стандартних і нестандартних умовах, розвиток емоційно-ціннісної сфери учнівської молоді (сприяння становленню системи цінностей особистості (суб'єкта), виховання на цій основі особистісних якостей, ставлень до себе, до інших людей і світу [6].

Використання компетентнісного підходу в педагогічному процесі спрямоване на засвоєння підлітками необхідних практико-зорієнтованих знань і способів практичної діяльності, які забезпечуватимуть успішну діяльність особистості у різних сферах суспільного життя, зазначає вчений І. Єрмаков. На його думку, основою для визначення компетентностей підлітка є, «по-перше, його інтереси, потреби і бажання, а по-друге, – вимоги суспільства (суспільне замовлення)» [3, с. 34]. Інтерпретація результатів дослідження особливостей компетентнісно спрямованої освіти І. Єрмакова в контексті досліджуваної нами проблеми дає можливість виокремити важливі ідеї, які стосуються використання

компетентнісного підходу в естетичному вихованні підлітка як суб'єкта взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Висновки. Застосування компетентнісного підходу в естетичному вихованні підлітків спрямоване на реалізацію системи ідей, принципів, способів і форм взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти, яка забезпечує становлення і розвиток здатності підлітка-суб'єкта обирати творчу, естетичну та інші напрями діяльності для власного розвитку і саморозвитку.

Результатом реалізації компетентнісного підходу в освітньо-виховному процесі є здобуття підлітками здатності використовувати інтеріоризовану систему естетичних цінностей для конструювання нових моделей власної творчої діяльності, нових результативних дій та взаємодії, необхідних для розв'язання різноманітних проблем у самостійній практичній художньо-творчій діяльності згідно із загальнолюдськими естетичними цінностями, власним світоглядом та естетичними смаками.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Вид. 6. Київ-Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-ге. Рівне: Волинські береги, 2011. 552 с.
3. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: наук.-метод. посібник / заг. ред. І. Г. Єрмаков. Запоріжжя: Центріон, 2005. 640 с.
4. Зязюн І. А. Технологізація освіти в контексті удосконалення професійного розвитку особистості. Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні (1992-2002 рр.): зб. наук. праць до 10-річчя АПН України. Ч.2. Харків: «ОБС», 2002. С. 28-44.
5. Навчальна програма «Мистецтво» для 5-9 класів. (розробн.: Л. Масол та ін.). URL: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs
6. Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика: Зб. матер. IV Всеукр. наук.-метод. конф. (27.02.20) / заг. ред. Л. В. Серіх. Суми: Ніко, 2020. 364 с.
7. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Б-ка ОП / заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 66-72.
8. Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/https://eur-lex.europa.eu/legal-content/>
9. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори: у 2 кн. / за ред. Є. І. Коваленко. Київ: Либідь, 1997. Кн. 1. 272 с.

Сидоренко Ірина Валеріївна,
старший викладач кафедри психології
Комунального закладу Сумський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: КОМП'ЮТЕРНЕ ТЕСТУВАННЯ ЯК ФОРМА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається широке впровадження новітніх інформаційних технологій у всі галузі людської діяльності, зокрема у навчальний процес середніх та вищих навчальних закладів. Комп'ютеризація всіх сфер суспільної діяльності вимагає, особливо від вищої школи, впровадження новітніх інформаційних технологій в освітньому процесі, у тому числі, комп'ютерного тестування. Застосування комп'ютерного тестування у навчальному процесі вищого навчального закладу вносить істотні зміни до організаційних форм навчання, актуалізує завдання пошуку нових організаційних форм навчання, які дозволяють досягти значного освітнього ефекту.